

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Monikulttuurikeskus Gloria maahanmuuttajien kokemana

Essi Virkamäki

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Essi Virkamäki	Sivumäärä 39 ja 6 liitesivua
Työn nimi Monikulttuurikeskus Gloria maahanmuuttajien kokemana.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Monikulttuurikeskus Gloria, Anu Juurakko, Arja Seppälä	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana toimi Monikulttuurikeskus Gloria. Monikulttuurikeskus Gloria on Jyväskylässä sijaitseva kolmannen sektorin toimija, jonka tavoitteena on toimia rasismia ja ennakkoluuloja vastaan tekemällä yhteiskunnallista tiedotustyötä. Gloria toimii maahanmuuttajien ja kantasuomalaisen yhteisenä tilana, mahdollistaen erilaisten ihmisten ja kulttuurien kohtaamisen.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Monikulttuurikeskus Glorian maahanmuuttajataustaisten kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä toiminnasta. Työssä haluttiin myös selvittää millainen on maahanmuuttajan kokemus osallisuudestaan Gloriassa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena työnä ja aineisto kerättiin teemahaastatteluiden avulla. Työtä varten haastateltiin neljää Monikulttuurikeskus Glorian kävijää. Aineiston analysoinnissa kokemuksen tutkiminen ja ymmärtävä tulkinta nousivat johtaviksi menetelmiksi.</p> <p>Työn tavoitteena on tarjota Monikulttuurikeskus Glorian työntekijöille ideoita toiminnan kehittämiseksi sekä tietoa, kuinka kävijöiden osallisuutta voitaisiin jatkossa tukea ja lisätä. Työssä on huomioitu sukupuolisensitiivisyys, erityisesti miesnäkökulma, ja esitetty ideoita, kuinka Gloria voisi huomioida maahanmuuttajamiehet toimintansa kehittämisessä jatkossa entistä paremmin.</p> <p>Työ on parhaiten hyödynnettävissä Monikulttuurikeskus Gloriassa sekä muissa maahanmuuttajatyötä tekevissä järjestöissä.</p>	
Asiasanat Osallisuus, maahanmuuttaja, sosiaalinen vahvistaminen, Monikulttuurikeskus Gloria, kansalaistoiminta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Essi Virkamäki	Number of Pages 45
Title Multicultural Center Gloria experienced by immigrants.	
Supervisor(s) Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Multicultural Center Gloria, Anu Juurakko, Arja Seppälä	
Abstract <p>The thesis was subscribed by Multicultural Center Gloria. Multicultural Center Gloria is located in Jyväskylä and it is third sector actor, which aim is to act against racism and prejudice in society by doing informational work. Multicultural Center Gloria serves immigrants and Finns by offering common space and allowing different types of people and cultures encounters.</p> <p>The aim of this study was to examine the Multicultural Center Gloria's visitor's experiences and opinions on the activities. The object was to find out what the immigrant's experience on their involvement with Gloria is.</p> <p>The thesis was carried out as a qualitative work and the data were collected by interweaving the visitor's. Interviews were four Multicultural Center Gloria's visitors. When analyzing the data keywords were to understand and observe the experiences.</p> <p>The aim of this thesis is to provide the workers of Multicultural Center Gloria ideas for improvement, as well as information about how visitor's inclusion could support and enhance in the future.</p> <p>The work takes into account gender sensitivity, especially male perspective, and presented ideas on how Multicultural Center Gloria could take better into account the immigrant men's to develop their activities in the future.</p> <p>The work is the most applicable in Multicultural Center Gloria, as well as other organizations which are working with immigrants.</p>	
Keywords Inclusion, immigrant, social empowerment, Multicultural Center Gloria, civic activity	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
2 MONIKULTTUURIKESKUS GLORIA	6
2.1 Kansalaistoiminnan keskus Matara	6
2.2 Glorian toiminnan esittely	7
3 KESKEISIMMÄT KÄSITTEET	9
3.1 Maahanmuuttoon liittyviä termejä	10
3.2 Kotoutuminen	11
3.3 Akkulturaatio	12
3.4 Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen	13
3.5 Vapaaehtoisuus	15
4 TUTKIMUSTYYPPI, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA AINEISTO	16
4.1 Aineisto	18
4.2 Tulokset	20
5 AINEISTON ANALYSOINTI	20
5.1 Glorian saavutettavuus	20
5.2 Voimaantuminen	22
5.3 Perheen akkulturaatio	25
6 MIESNÄKÖKULMA	26
6.1 Maahanmuuttajamiehet uudessa kotimaassa	27
6.2 Miesten näkökulma Glorian toimintaan	29
7 POHDINTA JA KEHITTÄMISAJATUKSET	30
7.1 Sukupuolisensitiivisyyden huomioiminen Glorian toiminnassa	31
7.2 Pohdinta	32
LIITTEET	39
LIITE 1 HAASTATTELURUNKO SUOMEKSI	40
LIITE 2 THEME INTERVIEW FRAME IN ENGLISH	43

1 JOHDANTO

Olen tutustunut Monikulttuurikeskus Glorian toimintaan opintojen kautta keväällä 2011. Alusta asti Gloria on merkinnyt minulle samaa, kuin ihmiset isoilla kirjaimilla. Gloria on lämminhenkinen ja helposti lähestyttävä paikka, jossa jokainen otetaan vastaan omana itsenään ja aina yhtä sydämellisesti. Gloriassa käynti on joka kerta kuin matka toiseen maailmaan, jossa erilaisuus on rikkaus ja ihmiset arvokkaita omina itsenään.

Monikulttuurisuus näkyy ja kuuluu yhteiskunnassamme, monikulttuurisuutta käsitellään ja tuodaan esille mediassa asiallisesti ja välillä vähemmän asiallisesti. Monikulttuurisuudesta puhuttaessa äänessä ovat asiantuntijat, tutkijat tai itseään maahanmuuttokriittisiksi nimittävät. He esittävät mielipiteitään ja käsityksiään siitä, kuinka monikulttuurisuustyötä Suomessa tulisi toteuttaa. Itse monikulttuurisuustyön kohdeyhmä, maahanmuuttajat ja heidän äänensä sekä kokemuksensa jäävät edelleen taka-alalle.

Halusin osaltani vaikuttaa tähän tilanteeseen ja lähdin opinnäytetyössäni selvittämään maahanmuuttajien kokemuksia. Haastattelin Jyväskyläläisen Monikulttuurikeskus Glorian kävijöitä, tavoitteena saada selville, millaiseksi maahanmuuttajat kokevat oman osallisuutensa Monikulttuurikeskus Gloriassa. Halusin myös tutkia, voitaisiinko maahanmuuttajien osallisuutta vahvistaa ja tukea Gloriassa paremmin. Työssä on huomioitu sukupuolisensitiivisyys, eritoten miesnäkökulma ja pohdittu, kuinka miehet voitaisiin jatkossa huomioida Glorian toiminnan kehittämisessä.

2 MONIKULTTUURIKESKUS GLORIA

Monikulttuurikeskus Gloria (jatkossa Gloria) on toiminut Jyväskylässä vuodesta 2008. Gloria on kolmannen sektorin toimija, jota rahoittaa Raha-automaattiyhdistys sekä Jyväskylän kaupunki. Aluksi Gloria toimi Jyväskylän keskustassa Kauppakadulla ja helmikuusta 2012 lähtien Gloria on ollut osa Kansalaistoiminnan keskus Mataraa (jatkossa Matara). Gloria on sekä maahanmuuttajille että kantasuomalaisille avoin tila, joka tarjoaa mahdollisuuden ihmisten ja kulttuureiden kohtaamisille. Gloriassa kävijät pääsevät oman aktiivisuutensa mukaan ideoimaan, suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa. Glorian tavoitteena on tuottaa monikulttuurista ohjelmaa kaikille jyväskyläläisille. Gloriassa työskentelee tällä hetkellä kolme työntekijää sekä lukuisia vapaaehtoisia. Glorian yhteydessä toimivat myös galleria Gloria sekä Info-Gloria. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

Glorian tavoitteena on rakentaa toimijoiden kanssa yhdessä avoin, vuorovaikutuksellinen ja monikulttuurinen foorumi kaikenikäisille jyväskyläläisille. Toiminnan tavoitteena on tukea ihmisten välistä tasa-arvoa ja toimia rasismia ja ennakkoluuloja vastaan. Yksi tärkeä tehtävä on yhteistyöverkostojen luominen ja vahvistaminen, Gloria onkin yhteinen koti Jyväskylässä monikulttuurista työtä toteuttaville järjestöille, maahanmuuttajien omalle yhdistystoiminnalle sekä erilaisille projekteille. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

2.1 Kansalaistoiminnan keskus Matara

Kansalaistoiminnan keskus Matara on järjestöjen ja kansalaisten tarpeesta syntynyt kohtaamispaikka. Raha-automaattiyhdistyksen ja Jyväskylän kaupungin rahoittaman hankkeen kohderyhmänä ovat kaikki kuntalaiset. Vuosia suunniteltu ”kansalaisten olohuone” avattiin Jyväskylän Tourulaan kevättalvella 2012. Mataran tavoitteina on kehittää yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja tarjota osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Matarassa toimii 26 eri sosiaali- ja terveystoimijaa, yhdistystä ja hanketta. (Kansalaistoiminnan keskus Matara 2012.)

Hallinnollisesti Gloria kuuluu Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry:n eli KYT ry:n alaisuuteen. KYT on keskisuomalainen kansalaistoiminnan ja sitä edistävien yhteisöjen kehittäjä, joka tarjoaa ohjausta ja neuvontaa yhteisöille sekä avoimia kohtaamispaikkoja kansalaisille. KYT:n tavoitteena on edistää kansalaisten hyvinvointia, yhdistysten yhteistoimintaa ja vaikuttavuutta yhteiskunnallisesti. (Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry 2012.)

2.2 Glorian toiminnan esittely

Gloria tarjoaa toimintaa maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille sekä aikuisille yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa. Seuraavaksi esittelen lyhyesti työni kannalta merkittävimpiä Gloriassa toimivia ryhmiä sekä Glorian yhteistyökumppaneita.

Taideseikkailu kuvataidekerho on maksuton kerran viikossa kokoontuva ryhmä, jossa lapset opettelevat taidetta näkemällä, kokemalla ja tekemällä. Kuvataidekerhoa ohjaa kuvaamataidonopettaja. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

Avaimet oppimiseen läksykerho tukee nuoria ja antaa tarvittaessa tukiovetusta. Läksykerho tarjoaa nuorille paitsi apua koulutehtävissä, myös luotettavan ja turvallisen aikuisen ohjausta ja rohkaisua eri tilanteissa. Läksykerhoa järjestää Paremmiin yhdessä ry, joka on kansallinen yleishyödyllinen voittoa tavoittelematon yhteisö. Paremmiin yhdessä ry:n tavoitteena on edistää yksilön ja yhteisön taloudellista, sosiaalis-kulttuurista, tiedollista, henkistä ja hengellistä kehittymistä ja hyvinvointia sekä Suomessa että ulkomailla. (Paremmiin yhdessä ry 2012.)

Luetaan yhdessä -suomen kielen opetuksen ryhmä on tarkoitettu ainoastaan naisille. Luetaan yhdessä ryhmä kokoontuu Gloriassa kerran viikossa ja ryhmän toimintaa organisoi Zonta International. Zonta International on maailmanlaajuinen naisjärjestö, jonka tavoitteena on edistää naisten asemaa tarjoamalla naisille koulutusta, lukutaidon opetusta, terveydenhuoltoa ja juridisia sekä taloudellisia voimavaroja. (Zonta International 2012.)

Kielipaja on avoin kaikentasoisille oppijoille sukupuolesta riippumatta. Kielipajan opettajina toimivat suomenkielen opiskelijat yhdessä vapaaehtoisten kanssa. Kielipajoissa opetellaan arkielämän tilanteissa tarvittavaa suomenkieltä. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

Keskustelua kasvatuksesta iltoja järjestetään kerran kuukaudessa. Keskusteluiltojen tarkoituksena on jakaa ajatuksia, kokemuksia ja tietoa lasten ja nuorten kasvatuksesta. Keskusteluiltojen tarve on huomattu Gloriassa, sillä kulttuuriset erot lasten kasvatuksessa saattavat aiheuttaa ristiriitatilanteita suomalaisen yhteiskunnan ja maahanmuuttajaperheen välillä. Keskusteluiltoihin on järjestetty mahdollisuus saada erikielistä tulkkausta. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

Suomea vauva kainalossa on suomen kielen keskusteluryhmä äideille, jotka ovat kotona pienten lasten kanssa. Joka toinen viikko kokoontuvaa ryhmää ohjaa äitiyslomalla oleva opettaja. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

Monimessi perhekahvila on kohtaamispaikka kaikenikäisille. Monimessi tarjoaa monikielistä yhdessäoloa ja toimintaa kerran viikossa. (Monikulttuurikeskus Gloria 2012.)

Glorian yhteydessä toimii myös *Info- Gloria*, maahanmuuttajien neuvontapiste, joka on avoinna kolmena päivänä viikossa. Info- Gloria palvelee ulkomailta Suomeen muuttaneita oleskelulupiin, työhön, opiskeluun, sosiaaliturvaan ja muihin arkisiin asioihin liittyvissä kysymyksissä. (Info- Gloria 2012.)

Galleria Gloria on toiminut osana Gloriana vuodesta 2009 lähtien. Galleria Gloria tukee taiteilijoita ammattinsa harjoittamisessa. Galleria Glorian taiteilijat ovat joko maahanmuuttajataustaisia tai käsittelevät työssään monikulttuurisuuteen tai eettisyyteen liittyviä teemoja. (Galleria Gloria 2012.)

Lisäksi Gloria pyrkii tarjoamaan maahanmuuttajille mahdollisuuden saada tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja ajankohtaisista tapahtumista. Gloriassa tartutaan ajankohtaisiin ilmiöihin ja yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Syksyn 2012 kuntavaalien alla Gloria järjesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa vaalitorin, jonka aiheena oli ”Uusia jyvaskyläläisiä – kuntademokratia koskettaa maahanmuuttajakin” sekä vaalipaneelin aiheenaan maahanmuutto ja monikulttuurisuus. (Monikulttuurikeskus Gloria.)

Työni käsittelee Glorian toimintaa maahanmuuttajien näkökulmasta ja tavoitteena on ollut saada selville kävijöiden kokemuksia, joten en näe perustelluksi lähteä avaamaan haastateltujen henkilöiden statuksia syvällisemmin. Esittelen tutkimusryhmän luvussa 4 ja avaan hieman tutkimusryhmään kuuluneiden taustoja, mutta kaiken kaikkiaan se, onko vastaaja pakolainen vai muiden syiden takia Suomeen tullut, ei tässä tutkimuksessa ole relevantti.

3 KESKEISIMMÄT KÄSITTEET

Seuraavassa esittelen lyhyesti työni kannalta keskeisimmät käsitteet kotoutumisen, osallisuuden, sosiaalisen vahvistamisen ja vapaaehtoisuuden sekä pohdin, kuinka käsitteet linkittyvät Monikulttuurikeskus Gloriaan.

Osallisuus nousi koko tutkimukseni pääteemaksi. Halusin alusta lähtien tutkia Glorian kävijöiden kokemuksia osallisuudesta ja löytää tutkimuksen kautta keinoja lisätä osallisuutta. Olen opinnoissani suuntautunut sosiaalisen vahvistamisen käytäntöihin ja tein myös sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittävän projektin Gloriaan. Halusin työssäni tuoda esille osallisuuden ja osallistumisen merkityksen yksilöä voimauttavina tekijöinä.

Maahanmuuttajien *sosiaalisella vahvistamisella* tarkoitetaan maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi (Laki kotoutumisen edistämisestä, 1386/2010). Sosiaalinen vahvistaminen näkyy taustalla myös työssä, jota Gloriassa tehdään esimerkiksi varhaisena puuttumisena, elämän nivelvaiheiden tunnistamisena, palveluiden tuottamisena, moniammatillisuutena, yhteistyönä ja verkostoitumisena.

3.1 Maahanmuuttoon liittyviä termejä

Maahanmuuttajaväestöön ja maahanmuuttotutkimukseen liittyy monia käsitteitä, joista työni kannalta keskeisimmät esittelen seuraavassa lyhyesti.

Maahanmuuttajaväestöstä puhuttaessa käytetään yleisesti tilastollisia ja lainsäädännöllisiä käsitteitä *ulkomaan kansalainen*, *ulkomailla syntynyt* ja *vieraskielinen*. *Kaksois-* tai *monikansalaiset* ovat useamman valtion kansalaisia. (Martikainen & Tiilikainen 2008,17.)

Maahanmuuttaja on käytetyin käsite puhuttaessa ulkomaalaistaustaisista henkilöistä. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on syntynyt ulkomailla (Mt., 2008, 18). Maahanmuuttaja on yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein maasta toiseen muuttavia henkilöitä. Maahanmuuttaja voi olla pakolainen tai työn perässä maahan saapunut ulkomaan kansalainen. (Martikainen & Haikkola 2010, 10.)

Kantaväestö ja *valtaväestö* nimityksiä käytetään erotuksena maahanmuuttajista. Kantaväestöön kuuluvien katsotaan asuneen maassa pitkään, heillä on yhteisiä genejä, yhteinen kulttuuri- ja kieli ja uskonto (Mt., 2008, 18.)

Pakolainen on määritelty Yhdistyneiden kansakuntien Geneven pakolaissopimuksessa (Räty 2002, 16) henkilöksi, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteensä vuoksi. Todellisuudessa pakolaisuuden syitä ei aina voida yksilötasolla määritellä näin yksiselitteisesti. Ihmiset ovat joutuneet lähtemään pakolaisiksi 2000- luvulla yhä enenevässä määrin myös nälänhädän tai ympäristöongelmien vuoksi. Tällöin puhutaan *humanitäärisen avun tarvitsijoista*. (Mt., 2002, 16.)

Turvapaikanhakija saapuu omasta kotimaastaan tai ei-turvalliseksi luokitellusta maasta ja pyytää suojelua ja oleskeluoikeutta. Kaikki pakolaissopimuksen allekirjoittaneet maat, kuten Suomi, ovat velvollisia käsittelemään turvapaikkahakemukset. (Mt., 2002, 18.)

Kiintiöpakolainen on saanut pakolaisstatuksen YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:ltä jo ennen saapumistaan uuteen maahan (Mt., 2002, 19).

Perheenyhdistämishjelma pyrkii takaamaan perheelle mahdollisuuden yhdessä asumiseen. Suomessa ydinperheeksi lasketaan aviopuoliso, alaikäiset lapset sekä iäkkäät sukulaiset, joita kohtaan perheellä on elatusvelvollisuus. (Mt., 2002, 20.)

Siirtolainen on henkilö, joka muuttaa pysyvästi toiseen maahan työn takia. *Paluumuuttaja* on syntyperäinen suomalainen, joka muuttaa takaisin Suomeen asuttuaan pysyvästi ulkomailla tai joka on syntynyt ulkomailla. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 18.)

3.2 Kotoutuminen

Suomen kotoutumispolitiikan mukaan kotoutumisen tavoitteet ovat suomen tai ruotsin kielen oppiminen, uuteen asuinmaahan ja sen tapoihin tutustuminen, työllistyminen ja oman kielen sekä kulttuurin säilyttäminen. Sopeutuminen määritellään tilanteena, jossa lähtö- ja tulomaan parhaista elementeistä rakentuu maahanmuuttajan psyyken kannalta tervehdyttävä ja tasapainottava yhdistelmä. Kotoutumisen ja sopeutumisen taustalla on käsitys, että maahanmuuttajan ei tarvitse sulautua uuteen yhteiskuntaan tai tulla valtaväestön kaltaiseksi. (Saarenpää & Korpela 2011, 18.)

Kotouttamislain uudistukset astuivat voimaan 1.9.2011. Uuden lain (Laki kotoutumisen edistämisestä, 1386/2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Laki kotoutumisen edistämisestä, 1386/2010, § 1.)

Uusi laki määrittelee *kotoutumisen* maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutukselliseksi kehitykseksi, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen sekä *kotouttamisen* tarkoittavan

kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla. (Mt., 2010, 3§.)

Kotoutumista voidaan tarkastella yksilön, perheen, yhteisön tai yhteiskunnan tasoilla (Martikainen & Tiilikainen 2008, 24). Kotouttamistyötä tekevät yhteistyössä kunnan eri sektorit, työvoimaviranomaiset, oppilaitokset ja muut koulutusta järjestävät tahot sekä kolmas sektori. Kotouttamistyössä järjestöjen ja vapaaehtoistyön rooli on merkittävä, erityisesti niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole vielä sijoittuneet työhön tai koulutukseen. (Räty 2002, 140–141.)

3.3 Akkulturaatio

Akkulturaatiolla tarkoitetaan eri kulttuureja edustavien ryhmien välittömistä ja jatkuvista kontakteista johtuvia ilmiöitä sekä näistä kontakteista seuraavia ryhmissä tapahtuvia muutoksia. Akkulturaatiota voidaan pitää tilana tai prosessina. Prosessina akkulturaatio merkitsee ajan myötä tapahtuvia muutoksia vieraan kulttuurin kanssa kosketuksissa olevan ihmisen uskomuksissa, tunteissa, asenteissa, arvoissa, käyttäytymisessä ja samaistumiskuvioissa. (Liebkind 2000, 13.)

Räty (2002, 125- 126) avaa kotoutumisen käsitettä Berryn akkulturaatioprosessin nelikenttäteorian kautta ja kirjoittaa, että kotoutumisesta on aikaisemmin käytetty termiä sopeutuminen, joka on suomenkielinen vastine sanalle integraatio. Berry määrittelee kotoutumisen akkulturaatioteorian kautta. Akkulturaatio tarkoittaa kulttuuriin sulautumista tai sopeutumista ja on Berryn mukaan riippuvainen kahdesta eri seikasta; siitä kuinka tärkeänä maahanmuuttaja pitää omasta kulttuurista kiinni pitämistä sekä kuinka tärkeäksi hän kokee yhteiskunnassa vallitsevan valtakulttuurin.

Berry jakaa akkulturaatioasenteet neljään kategoriaan, joita ovat integraatio, assimilaatio, separaatio ja marginalisoituminen (Liebkind 2000, 20; Räty 2002, 125).

Akkulturaatio eli sopeutuminen nähdään ihannetilanteena, johon maahanmuuttajatyössä pyritään. Akkulturaatiossa maahanmuuttaja säilyttää oman kulttuurinsa, kye-

ten kuitenkin samalla toimimaan uudessa yhteiskunnassa arvostaen vuorovaikutusta uuden kulttuurin kanssa. (Räty 2002, 126.)

*Assimilaatio*ssa eli sulautumisessa vähemmistökulttuurin edustaja hylkää oman kulttuurisen taustansa ja pyrkii mahdollisimman paljon sulautumaan valtakulttuuriin (Räty 2002, 126).

Separaatiossa maahanmuuttaja korostaa omaa kulttuuriaan ja vieroksuu ja eristäytyy valtakulttuurista (Räty 2002, 126).

Marginalisoituminen eli vieraantuminen tapahtuu silloin, kun maahanmuuttaja ei pääse sisälle valtakulttuuriin eikä vähemmistökulttuuriin, josta seuraa yksilön oman kulttuuri-identiteetin katoaminen kahden eri kulttuurin välille (Räty 2002, 127).

Onnistuneen akkulturaation merkkeinä pidetään hyvää henkistä ja fyysistä terveyttä, yleistä tyytyväisyyttä, hyvää itsetuntoa, pätevää työsuoritusta ja hyviä arvosanoja (Liebkind 2000, 17). Onnistunut akkulturaatio voidaan myös kuvata tilanteeksi, jossa maahanmuuttaja tuntee uuden kulttuurin tarpeeksi hyvin voidakseen elää siinä täysipainoisesti ja toisaalta kokee oman elämänsä jatkumona muuttamisesta huolimatta (Räty 2002, 128).

3.4 Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen

Aaro Harju kirjoittaa artikkelissaan, että osallisuudella voidaan tarkoittaa kuulumisen, mukanaolon tunnetta. Ihminen kokee olevansa osallinen yhteisössään sekä yhteiskunnassa tehdessään työtä, harrastaessaan, osallistuessaan ja vaikuttaessaan. Osallisuuden vastakohtana on osattomuus. Osattomuuden kokemukset ovat Harjun mukaan ihmiselle lamauttavia ja jopa traumatisoivia kokemuksia. Harjun mukaan ihminen sosiaalisen olentona haluaa kuulua ja olla mukana, kokea osallisuutta. Osallisuuden kokemus onkin Harjun mukaan yksi hyvän elämän perusedellytyksistä. (Harju 2004, 1.)

Sosiaalinen vahvistaminen on tavoitteellista kasvatuksellista ja yhteiskunnallista työtä ja toimintaa erilaisissa toimintaympäristöissä ihmisten ja yhteisöjen kanssa. Työn sisällöt ja painopisteet kohdentuvat kunkin organisaation tai työn tekijän kohdalla tapauskohtaisesti. Sosiaalinen vahvistaminen ei ole ikäsidonnaista vaan sosiaalinen vahvistaminen ja vahvistuminen kiinnittyvät mahdollisuutena ihmisen koko elämänsä kuluun. (Mehtonen 2011, 16–18.)

Sosiaalinen vahvistaminen on kokonaisvaltaista elämäntilanteen tukemista, jonka painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja jonka tavoite on lopulta sosiaalinen vahvistuminen ja parempi elämä. Aikaisemmin käytössä ollut syrjäytymisen ehkäisyn käsite on korvattu vähemmän leimaavalla ja positiivisempänä ilmaisuna pidetyllä sosiaalisella vahvistamisella. Sosiaalinen vahvistaminen on prosessi, jossa parannetaan asteittain asiakkaan elämäntilannetta ja elämäntilannetta. Suurimmassa syrjäytymisvaarassa nähdään olevan ne henkilöt, joiden omat resurssit ja mahdollisuudet ympäristön tukeen ovat alun perinkin olleet muita vähäisemmät. (Mt., 2011, 13, 18.)

Glorian tavoitteena on toimia tasa-arvon puolesta ja vähentää rasismia ja ennakkoluuloja tekemällä yhteiskunnallista vaikuttamistyötä. Varsinaisesti kotoutuminen tai kotouttamistyö ei siis ole Glorian tavoite. Glorian työntekijän A. Juurakon (henkilökohdainen tiedonanto 3.10.2012) mukaan kotoutumistyö konkretisoituu Gloriassa kuitenkin kotouttamislain määrittelemiin elementteihin. Gloriassa maahanmuuttajille tarjotaan mahdollisuus oppia tuntemaan suomalaista kulttuuria ja suomen kieltä. Myös kasvatusteema on ollut Gloriassa esillä. Gloriassa on järjestetty keskusteluja, joissa suomalaista kulttuuria samoin kuin lakia on avattu maahanmuuttajille.

Miikka Pyykkönen kirjoittaa väitöskirjassaan (2007, 21) maahanmuuttajien sosioekonomisesta asemasta, jota voidaan parantaa opettamalla maahanmuuttajille arkielämän kansalaistaitoja, työelämätietoutta, suomen kieltä ja vaikuttamistapoja. Uudessa kotouttamislain (Laki kotoutumisen edistämisestä, 1386/2010) keskeiseksi kohdaksi nostettu kotoutumisen kaksisuuntaisuus toteutuu Gloriassa päivittäin maahanmuuttajien ja valtaväestön kohdatessa eri ryhmissä.

Gloria tarjoaa maahanmuuttajille myös osallisuuden kokemuksia, Glorian työntekijät, vapaaehtoiset ja kävijät muodostavat oman yhteisön, johon kuulumisen edesauttaa

maahanmuuttajien kotoutumista. Gloria tarjoaa jokaiselle kävijälle mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa. Osallistuminen voi olla pienimuotoista, kuten auttaminen ruoanlaitossa tai laajempaa, kuten uuden toiminnan ideoiminen ja toteuttaminen. Gloriassa jokaiselle annetaan mahdollisuus osallistua omien voimavarojen ja kykyjen mukaan.

3.5 Vapaaehtoisuus

Aaro Harju (2005, 10) määrittelee kansalaistoiminnan ihmisen aktiiviseksi toiminnaksi itsestä ulospäin, yhdessä toimien ja yhteiseksi hyväksi. Nylund & Yeung (2005, 15) tiivistävät vapaaehtoisuuden sanoen sen olevan palkatonta, vapaasta tahdosta kumpuavaa yleishyödyllistä toimintaa, joka useimmiten on organisoitua jonkin tahon avustuksella.

Tämän päivän vapaaehtoistoimijoilla on usein henkilökohtainen motiivi vapaaehtoisena työskentelylle ja vapaaehtoiset valitsevat omia arvojaan lähinnä olevan järjestön, jossa alkavat toimia. Vapaaehtoisuuden määritelmässä kiinnitetään nykyisin enimmäkseen enemmän huomiota vapaaehtoistoiminnan organisoimiseen sekä vapaaehtoisten omiin motiiveihin. (Laimio & Välimäki 2011, 9–10.)

Vapaaehtoisuuden muodot voidaan jakaa neljään kategoriaan, joita ovat episodinen eli pätkävapaaehtoisuus, yritysten vapaaehtoistoimintaprojektit, virtuaalivapaaehtoisuus ja kansainvälinen, ylikansallinen vapaaehtoisuus (Nylund & Yeung 2005, 28–30).

Työssäni käsiteltävä vapaaehtoisuus on pääosin episodista vapaaehtoisuutta, jota Gloriassa tekevät sekä kantasuomalaiset että maahanmuuttajat. Nylund & Yeung nostavat esille Macduffin (2005) määritelmän episodisen vapaaehtoisuuden kolmesta alalajista. Alalajeja ovat; 1) hetkellinen vapaaehtoisuus, joka on lyhytkestoista toimintaa, 2) harjoittelu-vapaaehtoisuus, joka on säännöllistä, mutta alle puoli vuotta kestävää vapaaehtoisuutta ja 3) satunnainen vapaaehtoisuus, joka on säännöllistä, mutta harvaa, esimerkiksi kerran vuodessa, tapahtuvaa vapaaehtoisuutta. (Nylund & Yeung 2005, 28.)

Glorian vapaaehtoisilta ei kysytä ikää tai asemaa työmarkkinoilla. Glorian työntekijän A. Juurakon (henkilökohtainen tiedonanto 3.10.2012) mukaan nämä asiat käyvät ilmi tutustuttaessa vapaaehtoisein ajan kanssa. Glorian vapaaehtoiset voivat olla mukana työelämässä, he saattavat olla väliaikaisesti kotona, opiskelijoita tai eläkeläisiä. Vapaaehtoiset osallistuvat aktiivisesti varsinkin monimessiin ja kielipajoihin. Osa on mukana jo toiminnan suunnitteluvaiheessa ja osa osallistuu antamalla aikaansa tai jakamalla tietotaitoaan muiden iloksi.

Työntekijän A. Juurakon näkemys (henkilökohtainen tiedonanto 3.10.2012) on, että vapaaehtoiset voidaan motiivien perusteella jakaa kolmeen eri luokkaan, joissa vapaaehtoisuuden taustalla on joko minä, hän tai me- ajattelutapa. Minä-vapaaehtoisen motiivin taustalla on itselle tuleva hyöty vapaaehtoisuudesta, hän-vapaaehtoisen motiivi on auttaa muita ja me- vapaaehtoisen motiivina on kiinnittyminen yhteisöön, tässä tapauksessa Gloriaan. Lundbom & Herranen (2011, 5) kirjoittavat ihmisten motiiveista osallistua järjestötoimintaan sanoen, että joillekin motiivi on mahdollisuus tavata ihmisiä, toiselle uusien asioiden oppiminen ja kolmannelle keino politikoida. Harjun (2003, 39–41) mukaan vapaaehtoistoimijoiden motivaatioista yleisimpiä ovat kiinnostus, halu auttaa, halu oppia, uudet sosiaaliset suhteet, sisällön saaminen elämään, vastapaino työlle, vaihtelunhalu, halu osallistua ja halu vaikuttaa sekä myös velvollisuuden tunne ja sosiaalinen paine.

4 TUTKIMUSTYYPPI, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA AINEISTO

Opinnäytetyöni on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Valitsin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun ennen kaikkea joustavuuden takia. Tuomi & Sarajärvi (2006, 75) nostavat teemahaastattelun eduksi mahdollisuuden toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää sanamuotoja sekä mahdollisuuden esittää kysymykset tutkijan parhaimmaksi katsomassa järjestyksessä. Edellä mainitut edut olivat tutkimukseni kannalta oleellisia, sillä haastatteluista kolme suoritettiin englanniksi. Näin saatoin varmistaa, että haastateltava oli ymmärtänyt kysymykseni sekä

tarjota haastateltaville mahdollisuuden kysyä tai tarkentaa kysymyksiä kesken haastattelun. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien suostumuksella ja litteroitiin tutkimusta varten.

Opinnäytetyössäni lähdin selvittämään Glorian kävijöiden mielipiteitä Glorian toiminnasta. Tutkimusongelma, johon etsin vastausta oli: Millainen on maahanmuuttajan kokemus osallisuudestaan Gloriassa? Haastattelukysymykset (LIITE 1, LIITE 2) jaotelin kolmeksi teemaksi aihealueiden mukaan.

Tilaaajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta haastatteluiden lähtökohdaksi nousi kolme teemaa; Glorian kävijöiden osallisuus, miesnäkökulma sekä ihmiskäsitys, joista työssäni keskityin osallisuuden ja sukupuolisensitiivisyyden tutkimiseen. Halusin itse lähteä tekemään tutkimusta, jonka kautta saataisiin tarvittavaa tietoa, mutta johon sisältyisi myös osuus haastateltavien omista kokemuksista. Kokemuksen tutkiminen kiinnosti vaikka olin tietoinen siitä, ettei se suinkaan ole yksinkertaista.

Ymmärtävä tutkimus on eräänlaista eläytymistä tutkimuskohteisiin liittyvään ilmapii-riin, ajatuksiin, tunteisiin ja motiiveihin (Tuomi & Sarajärvi 2006, 27). Ei ole olemassa yleistä ymmärtämistä tai yleistä ymmärtämisen menetelmää, vaan ymmärtäminen tapahtuu aina jostakin näkökulmasta ja suuntautuu jonkin asian ymmärtämiseen (Latomaa 2009,18).

Työn tilaaajan toiveena oli kuulla haastateltavien mielipiteitä tietyistä tapahtumista ja aihealueista Gloriassa. Nämä haastateltavien ajatukset ja ideat Glorian toiminnalle olen toimittanut työn tilaajalle erikseen, sillä opinnäytetyön kannalta ne eivät ole oleellisia.

Miesnäkökulma oli perusteltua sisällyttää tutkimukseen, sillä Gloriassa kävi keväällä 2012 työntekijöiden näkemyksen (henkilökohtainen tiedonanto 1.6.2012) mukaan enemmän miehiä esimerkiksi kielipajoissa, kuin aikaisempina vuosina. Glorian kaikki työntekijät sekä suurin osa vapaaehtoisista on naisia, joten sukupuolisensitiivisyyden huomioon ottaminen Glorian toiminnassa tuntui sekä erittäin ajankohtaiselta että tärkeältä.

Gloria on keväällä 2012 muuttanut uusiin tiloihin Kansalaistoiminnakeskus Mataaraan, joten kävijöiden kokemukset uudesta ja vanhasta Gloriasta sekä esimerkiksi Glorian saavutettavuus olivat teemoja, joihin oli aiheellista kysyä kävijöiden näkemyksiä. Yhteisöllisyys ja sosiaalinen vahvistaminen ovat omissa opinnoissani olleet alusta asti vahvasti esillä, joten halusin opinnäytetyössäni etsiä menetelmiä, joilla voitaisiin jatkossa lisätä maahanmuuttajien osallisuuden kokemuksia Gloriassa. Aineistoni oli toki pieni, ainoastaan neljä haastateltavaa, mutta aloittelevalle tutkijalle se saattoi olla juuri sopiva otanta, jonka käsittely ei käynyt ylivoimaiseksi.

4.1 Aineisto

Haastattelin työtäni varten neljää Glorian kävijää teemahaastatteluna. Kuten jo edellä mainitsin, aiheiksi oli valikoitunut kolme teemaa, joiden pohjalta haastattelut etenivät. Haastateltavista naisia ja miehiä oli molempia kaksi. Haastateltavat olivat iältään 26–28 vuotiaita. Haastatellut olivat asuneet Suomessa puolesta vuodesta kolmeen vuoteen. Perusteet Suomeen tulolle vaihtelivat opiskelusta pakolaisuuteen. Käytän työssäni lainauksia haastatteluista ja haastateltavien anonymiteetin suojaamiseksi käytän tällöin nimityksiä Haastateltava A -D.

Valmistin tilaajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta haastattelurungon, jonka pohjalta haastattelut toteutettiin. Tein kevään 2012 aikana Gloriassa projektiini liittyen harjoittelua, joten olin tutustunut haastateltaviin ja he minuun. Koen haastattelujen onnistumisen kannalta merkittäväksi juuri sen, että olin ehtinyt tutustua haastateltaviin. Heidän oli uskoakseni helpompi suostua haastatteluun, kun sen suoritti heille entuudestaan tuttu ihminen. En kuitenkaan usko, että haastateltavat kokivat velvollisuudekseen osallistua tutkimukseen. Kerroin jokaiselle haastateltavalle, mitä varten haastattelut tehdään ja haastateltavilla oli mahdollisuus kieltäytyä.

Sovin haastateltavien kanssa Gloriassa touko-kesäkuun aikana haastatteluajat ja haastattelut tehtiin kesäkuun loppupuolella ja heinäkuun alussa. Kaksi haastattelua tehtiin Gloriassa ja kaksi Jyväskylän keskustan puistoissa. Haastateltavien antamat luvat haastattelujen nauhoittamiseen helpotti myöhempää työtäni aineiston analysoinnin parissa. Haastattelut kestivät yhdestä tunnista lähemmäksi kahta tuntia.

Haastattelut onnistuivat mielestäni hyvin, haastateltavat tulivat sovitusti paikalle ja suhtautuivat haastatteluun aidosti ja rehellisesti. Haastateltavat miettivät vastauksiinsa ja perustelivat mielipiteitään, tämä tarjosi minulle laajemman aineiston tutkittavaksi, kuin mitä olisin pelkällä lomakekyselyllä voinut saada. Haastatelluista muutama myös mainitsi olevansa kiitollinen, että heidän mielipiteitään halutaan kuulla ja ne koetaan Gloriassa huomionarvoisiksi.

Teemahaastattelu korostaa menetelmällisesti ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioille antamia merkityksiä sekä sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2006, 77). On huomioitava, että kokemuksen tutkiminen on aina henkilökohtaista ja ihmisen elämäntilanne vaikuttaa siihen, kuinka hän kokee tietyn asian. Tutkimukseni lähtökohtana on ollut, että kaikilla haastateltavilla on yhteinen kokemus ulkomaalaisena olosta Suomessa ja he kaikki ovat osallistuneet Glorian toimintaan. Muutoin heidän elämäntilanteensa ja kokemuksensa saattavat vaihdella toisistaan paljonkin. (Perttula 2009, 137–138.)

Haastatteluaineisto koostui neljästä haastattelusta ja lähdeaineisto olisi voinut olla laajempikin. Useamman kävijän haastatteleminen olisi voinut tuoda ilmi eroavia näkökantoja sekä myös kriittisempää pohdintaa Glorian toimintaa kohtaan. Haastattelemani henkilöt olivat kaikki olleet Suomessa vasta melko lyhyen aikaa, joten heidän vastauksissaan saattaa näkyä uuden kotimaan ja, varsinkin Glorian toiminnan, todellisuutta ihannoivampi vaikutelma. Haastattelukysymyksiä olisi ollut aiheellista muokata, jos otanta olisi ollut laajempi, sillä niin yksityiskohtaiset kysymykset, kuin tämän työn kohdalla, olisivat todennäköisesti tuottaneet hyvin runsaan aineiston.

Haastatteluaineiston etuina on molempien sukupuolien mukana olo, mutta esimerkiksi haastateltavien ikäjakauma olisi voinut olla laajempi. Laajempi ikäjakauma olisi mahdollistanut haastattelukysymysten ja teemojen tarkastelun useammista näkökulmista.

4.2 Tulokset

Aineiston perusteella voidaan todeta kävijöiden kokevan Gloria helposti lähestyttävänä, matalan kynnyksen paikkana. Haastateltavat tunsivat Gloriassa kuuluansa yhteisöön, haastateltavat kokivat myös osallisuuden tunteita. Glorian kävijöiden yhteisöllisyyden tunnetta suurimmin vahvistavia tekijöitä ovat työntekijöiden ja vapaaehtoisten välitön ja avoin asenne sekä itse tila, jonka toteutuksessa on onnistuttu ilmeisen hyvin. Glorian toiminta tarjoaa kävijöille mahdollisuuden kokea osallisuuden tunteita ja parhaimmillaan toiminta voi olla kävijää voimauttavaa. Kävijät kokivat osallisuuden eri tasoja aina yleisistä arkipäivän asioista syvällisempiin ja henkilökohtaisempiin tasoihin saakka.

Glorian toimintaa kaivattiin lisää ohjattuja ryhmiä, myös eritoten miehille suunnattuja ryhmiä. Haastateltavat kokivat Glorian toiminnan positiivisena lisänä Jyväskylän muiden maahanmuuttajapalveluiden, kuten kielikurssien ja kotoutumiskoulutusten, ohella. Selkein puute, joka Glorian toiminnan kohdalla nousi haastatteluissa esille, oli tiedotus. Tiedottaminen koettiin puutteelliseksi esimerkiksi maahanmuuttajayhteisöjen suuntaan, myöskään tiedottamiseen käytetyt menetelmät eivät aina vastanneet kävijöiden tarpeita. Tiedottamisessa tulisi jatkossa panostaa ymmärrettävyyteen ja tiedottaa aina sillä kielellä, jolla viesti parhaiten tulisi ymmärretyksi.

5 AINEISTON ANALYSOINTI

5.1 Glorian saavutettavuus

Aineiston perusteella voi todeta Glorian kävijöiden olevan kaikkien yhtä mieltä siitä, että Gloriaan on helppo tulla ja siellä on myös helppo olla. Kolme haastateltavaa oli saanut tiedon Gloriasta joko perheen tai ystävien kautta, yksi oli tullut Gloriaan ensimmäisen kerran sosiaalityöntekijän kanssa. Kaikki vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että uusi Gloria Matarankadulla on vaikeammin löydettävissä varsinkin niille

maahanmuuttajille, jotka ovat vasta saapuneet Jyväskylään ja opettelevat liikkumaan kaupungissa.

”Ei ole helppo. Se vaikea osoite. Tarvitsee vielä ihmisen näyttämään. Ei osaa katsoa karttaa.” Haastateltava A.

Haastateltavat totesivat, että opasteet matkalla Jyväskylän keskustasta Tourulaan, jossa Gloria sijaitsee, voisivat helpottaa Gloriaan löytämistä. Samoin Mataran pihalle tai lähiympäristöön olisi heidän mielestään hyvä saada kyltti tai opaste. Kaiken kaikkiaan uutta Gloriaan ja sen tiloja pidettiin toimivina ja helposti lähestyttävänä. Glorian sijainnin Mataran aulassa ulko-ovien läheisyydessä katsottiin olevan etu, niille, jotka eivät ole aikaisemmin käyneet Matarassa, sillä Glorian tilat näkyvät heti ulko-ovista sisään astuessaan.

Yksi haastateltavista totesi työn, jota Gloriassa tehdään, olevan todella hienoa, mutta ettei sitä tällä hetkellä mainosteta tarpeeksi. Hänen mielestään tiedotusta pitäisi lisätä paljon maahanmuuttajien yhteisöissä sekä eri virastoissa esimerkiksi esitteiden ja tiedotteiden muodossa.

Tätä tiedotustyötä on Gloriassa aloitettu syksyn 2012 aikana. Toteutin opintoihini kuuluvan sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittävän projektin Gloriassa, teemalla etsivä maahanmuuttajatyö. Projektissa lähdin etsimään Jyväskylän kahden suurimman maahanmuuttajalähiön, Huhtasuon ja Kuokkalan, niitä toimijoita joiden kautta tietoa Gloriasta saataisiin levitettyä maahanmuuttajille. Projektin lähtökohtana oli Glorian työntekijöiden havainto (henkilökohtainen tiedonanto 23.4.2012) siitä, että kotiäidit ja seniori-ikäiset maahanmuuttajanaiset ovat väliinputoajia Glorian saavutettavuuden kannalta. Projektin tavoitteena oli löytää Jyväskylässä ne kanavat, joiden kautta tieto Glorian toiminnasta ja palveluista saavuttaisi toimivimmin kyseiset maahanmuuttajaryhmät. Projektiraportissa on esitelty ne alueelliset tahot, jotka jatkossa voisivat toimia Glorian yhteistyökumppaneina.

Projektin tiedotustyö tehtiin lähettämällä alueiden sosiaalityöntekijöille, perhetyöntekijöille, diakonityöntekijöille sekä neuvolatyöntekijöille sähköpostitse viesti, jossa kerrottiin Glorian toiminnasta. Viestin liitteenä oli viidelle eri kielelle käännetty esite niistä

Glorian ryhmistä, jotka palvelisivat parhaiten tavoiteltavaa ryhmää. Lisäksi esitteitä vietiin alueiden kylätoimistoihin, kirjastoihin, neuvoloihin, kirkkoihin, perhepuistoihin ja yleisille ilmoitustauluille.

Haastatteluiden aikana kävi ilmi myös, että Glorian tiedotusta tulisi tehdä enemmän englanniksi ja muilla kielillä, sillä tieto eri ryhmistä ja tapahtumista ei saavuta kaikkia kävijöitä. Tässä sosiaalisen median hyödyntäminen olisi keskeistä, esimerkiksi Gloriassa järjestettävien tapahtumien tiedotus Facebookissa olisi jatkossa kävijäystävällisempää, jos tiedot lisättäisiin aina suomen lisäksi englanniksi. Tärkeää on huomioida myös kulttuuriset erot viestintätavoissa, joissakin tapauksissa suullinen viestintä toimii kirjallista paremmin (Muhammed 2011,30).

5.2 Voimaantuminen

Voimaantumisella viitataan ihmisestä itsestään lähtevään prosessiin, jolloin huomion keskipisteenä on yksilön henkinen kasvu ja kehitys (Herranen & Mäntysalo -Lamppu 2011, 37). Siitonen on jakanut voimaantumisteorian nelikentäksi, jossa itse voimaantumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat yksilön päämäärät, kykyuskomukset, kontekstiuskomukset ja emootiot (Siitonen 2007, 3). Voimaantuminen voi tapahtua psyykeen tasolla henkilökohtaisen hallinnan tunteen ja hallintamotivaation kasvamisena, jolloin käytetään nimitystä psykologinen voimaantuminen. Sosiaalisella tasolla psykologinen voimaantuminen näkyy päätöksentekokykynä, ongelmanratkaisukykyinä sekä kriittisenä ymmärryksenä omasta sosiopoliittisesta ympäristöstä. Käyttäytymisen tasolla psykologinen voimaantuminen näkyy selviytymiskäyttäytymisen ja yhteistoiminnan lisääntymisenä sekä lisääntyneenä osallistumisena omia asioita koskevaan päätöksentekoon. Voimaantuminen ei ole pysyvä tila, mutta sen pysyvyyttä voidaan tukea mahdollistavilla ja arvostavilla toimenpiteillä. Yksinkertaisesti, voimaantuminen on omassa itsessään ja ympäristössään olevien vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä ongelmien sijaan. (Wilska- Seemer 2005, 257- 258.)

Haastateltavien voimaantuminen näkyi erityisesti heidän kyvyssään tunnistaa omat vahvuutensa. Jokainen haastateltava osasi nimetä ainakin muutamia esimerkkejä kysyttäessä, olisiko jotain, mitä he voisivat opettaa Gloriassa muille.

”Definitively, I’m more into sports so maybe good football team, yeah.”
(Haastateltava C)

“I would say, I’ve been thinking about of these Latino nights. Bringing people from different Spanish speaking countries, like, to talk about or even to share food or explain about...Their culture and background. So I would like to do, like one day that people...even African people can come and...yeah from different backgrounds to learn like, something about us. In English, it can be, well, expression in English so everyone understands.” (Haastateltava D)

Haastateltavilla oli myös selkeitä päämääriä tulevaisuuden suhteen, he halusivat päästä opiskelemaan maahanmuuttajille tarkoitetuilla kursseilla suomen kieltä tai olla jatkossakin aktiivisesti mukana Glorian toiminnassa.

Aktiivinen kansalaisuus ja kotoutuminen ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa. Kotoutumisen voi nähdä kansalaisuuden ehtona ja päämääränäkin, samalla kun kotoutumisprosessin yhteydessä tapahtuvan osallistumisen voi nähdä kansalaisuuden ilmenebismuotona. Aktiivinen kansalaisuus voidaan siis nähdä edellytyksenä yksilön kotoutumiselle uudessa yhteiskunnassa. Aktiivinen kansalaisuus on toimijuutta, jonka kautta kansalaisuudesta ja kansalaisena toimimisesta muodostuu kotoutumisen väline. Aktiivinen kansalaisuus muuttaa myös maahanmuuttajan asemaa yhteiskunnassa passiivisesta sivustaseuraajasta osallistuvaksi toimijaksi. (Keinänen & Mäkeläinen 2009, 187.)

Haastatteluissa kävi ilmi, että kaikki haastateltavat olivat kiinnostuneita ainakin jollain tasolla politiikasta. He sanoivat tulevansa mielellään mukaan esimerkiksi keskusteluryhmään tai tilaisuuteen, jossa kerrottaisiin suomen eduskuntapuolueista ja kuinka esimerkiksi eduskunta tai hallitus toimii. Haastateltavat mainitsivat, että eduskunnassa tehdään päätöksiä, jotka koskevat myös heitä maahanmuuttajina ja haastateltavat kokivat tärkeäksi olla tietoisia heitä itseään koskevista päätöksistä. Haastateltavat kertoivat myös, että äänestäisivät mielellään vaaleissa, jos heillä olisi siihen mahdollisuus. Jokainen haastateltava koki tärkeäksi saada tietoa päättäjistä ja poliitikoista, siitä millaisia ihmisiä he ovat ja mitä asioita he ajavat. Haastateltavien kohdalla voimaantumisprosessi oli edennyt jo pitkälle, he näkivät itsensä aktiivisina ja kokivat

tulevaisuudessa olevan mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon käyttämällä äänioikeutta.

Millainen sitten on maahanmuuttajan kokemus osallisuudestaan Gloriassa? Konkreettisina toimina Gloriaan tuleminen sai haastateltavat lähtemään pois kotoaan ja tapaamaan uusia ihmisiä. He rohkaistuivat puhumaan suomea ja oppivat samalla uusia asioita suomalaisesta kulttuurista sekä yleishyödyllisiä arkipäivän asioita.

“When I came to Finland I don’t do anything. I stay at home, I didn’t go anywhere. When I found Gloria it was good. It’s nice to come here instead of being at home.” (Haastateltava B)

”Täällä Gloriassa kaikki välittyy (välittää), ja mä luulen, kaikki on minun kavერი, ystävä.” (Haastateltava A)

“This is nice place to be and came because everybody is so nice here. It is easy to talk with people.” (Haastateltava B)

Haastatteluiden perusteella esille nousi osallisuuden kaksi eri tasoa, yleisempi sekä syvällisempi taso. Yleisellä tasolla saavutettuina hyötyinä haastateltavat mainitsivat yleisiä arkipäivän asioita, joita he ovat Gloriassa oppineet, kuten roskien kierrättämistä, leipomista tai kahvin keittämistä sekä suomen kielen oppimisen.

“And in these Gloria courses I felt that it doesn’t matter if I make mistakes and it doesn’t matter how often I make them and I felt more welcomed to speak.” (Haastateltava D)

Syvempi osallisuuden kokemus heijastui haastateltavien kertoessa, kuinka Glorian toiminta on auttanut heitä sopeutumaan Suomeen ja kuinka he ovat löytäneet uusia ystäviä Glorian kautta. Gloria koettiin helposti lähestyttävänä paikkana ja haastateltavat kuvasivat Glorian olevan heille kuin koti ja Gloriassa tapaamiensa ihmisten tuntu- van perheeltä.

“I feel good, I feel like home...Everybody talk to you. Its different place than if you go outside.” (Haastateltava B)

Mukanaolo Glorian toiminnassa oli laajentanut joidenkin haastateltavien elämänpiiriä. Yksi haastatelluista oli itse ollut mukana järjestämässä Gloriaan toimintaa ja hän sanoi kokeneensa toiminnassa mukana olon voimaannuttavaksi. Haastateltavan mu-

kaan oman yhteiskunnan ja kulttuurin ulkopuolella oleminen voi saada ihmisen tuntemaan itsensä ulkopuoliseksi. Glorian toiminnoissa oli haastateltavan mielestä hienoa se, ettei kenenkään tarvitse olla täydellinen voidakseen olla mukana tai voidakseen opettaa muita.

“I actually think it empower people. They don’t need to be perfect on what they want to teach. They just had the knowledge with because they come from this culture...And these activities make you feel like, okay, I’m also sure of them. I have knowledge of something; I can also teach somebody something. So, not like, I don’t know anything because I don’t know Finnish language.” (Haastateltava D)

Kotoutumisprosessiin liittyy myös psyykkisiä ja sosiaalisia stressitekijöitä, kuten epävarmuus tulevaisuudesta ja nämä tekijät voivat osaltaan vaikeuttaa sopeutumista uuteen kotimaahan (Saarenpää & Korpela 2011, 5). Yksi haastateltavista kertoi, että ei ollut aikaisemmin uskaltanut osallistua yleisiin tapahtumiin, koska koki, ettei osannut tarpeeksi hyvin suomen kieltä. Glorian kautta hän oli päässyt mukaan useampaan isoon Jyväskylässä järjestettyyn tapahtumaan, mistä oli hyvillään.

”Esimerkiksi minä haluan mennä paikkaan ja minä ei osaa puhua. Haluan mennä, mutta pelkään sanoa ja ujo.” (Haastateltava A)

Vanhemmat voivat myös siirtää omia negatiivisia ja käyttäytymismallejaan lapsiinsa, jolloin seurauksena voi olla sukupolvelta toiselle siirtyviä pelkoja tai aggressioita. Haastateltava oli Glorian kautta saanut positiivisen kokemuksen suomalaisesta yleisötapahtumasta ja seuraavalla kerralla hänen on todennäköisesti astetta helpompaa osallistua vastaavanlaiseen tilaisuuteen.

5.3 Perheen akkulturaatio

Perhe muodostaa parhaimmillaan puskurin ja tuen uudessa ja oudossa ympäristössä. Toisaalta kotoutumiseen liittyvät stressikokemukset voivat tehdä vanhemmista psyykkisesti etäisiä, mikä heikentää sukupolvien välistä suhdetta. (Alitolppa- Niitamo 2010, 46, 52.) On todettu, että lapset ja nuoret kotoutuvat vanhempiaan nopeammin ja kokonaisvaltaisemmin uuteen kulttuuriin (Räty 2002, 147; Muhammed 2011, 27). Haastatteluissa nousivat esille kulttuurierot esimerkiksi lasten kasvatuksessa. Yhtei-

söllisissä maissa suhtautuminen eri ikäluokkien kesken voi olla hyvin erilainen kuin Suomessa. Yksi haastateltava mainitsi suomalaisen tavan, jolla lapset puhuttelevat Suomessa vanhempiaan, opettajiaan tai yleensä aikuisia nimellä, joka ei haastateltavan kotimaassa olisi hyväksyttävää. Useassa haastattelussa mainittiin myös suomalaisten miesten osallistuva rooli lastenkasvatuksessa, joka ei haastateltavien kotimaissa ole yhtä yleistä tai itsestään selvää.

Alitolppa- Niitamo käyttää sukupolvien välisestä kuilusta termiä eritahtinen akkulturaatio. Eritahtisuus aikaansaa sukupolvien välisiä eroja arvostuksissa ja käyttäytymismalleissa, jotka voivat johtaa ristiriitoihin. On osoitettu, että eri etnisten ryhmien välillä on eroja suhtautumisessa perhearvoihin. Yhteisöllisiä arvoja edustavissa ja perhekeskeisissä maahanmuuttajaperheissä sukupolvien välisiä eroja suvaittiin huommin, kuin perheissä, joissa perhearvojen merkitys ei ollut yhtä korostunut. (Mt., 2010, 51- 53.)

6 MIESNÄKÖKULMA

Sukupuolisensitiivisyydellä voidaan tarkoittaa sukupuolinäkökulman huomioonottamista kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja toiminnoissa. Sukupuolisensitiivisyyttä voi olla kyky tunnistaa miesten ja naisten erilaisuus sekä erot tarpeissa ja viestintätavoissa sekä kyky kuunnella ja havainnoida sukupuolten välisiä eroja eri konteksteissa. Sukupuolisensitiivisyyden katsotaan olevan edellytys todelliselle tasa-arvon toteutumiseksi naisten ja miesten välillä. (Anttonen 2006.)

Feministiseen ja sukupuoleen keskittyvään tutkimukseen on vakiintumassa käsite *intersektionaalisuus*, joka viittaa tapaan, jolla itse luodut sekä ulkopuoliset määritelmät ja tekijät vaikuttavat ihmisten elämässä samanaikaisesti mutta kuitenkin eri tavoin eri tilanteissa. Intersektionaalisuus muistuttaa, että sukupuolen lisäksi etninen tausta, sukupuolinen suuntautuminen, ihonväri, uskonto, kansalaisuus, luokka, sosioekonominen asema, ikä, fyysinen toimintakyky ja niin edelleen ovat samanaikaisesti läsnä. Sukupuolella on biologisen ulottuvuuden lisäksi sosiaalinen ulottuvuus, *sosiaalinen sukupuoli*, joka on kulttuurisesti ja sosiaalisesti rakentunut. Sosiaalisesti

rakentuneet sukupuolikäsitykset sekä sukupuoli- identiteetit samoin kuin sukupuolituneet valtasuhteet ovat osa laajempaa sukupuolijärjestelmää, jonka kautta eri sukupuolille sopivat ja yleisesti hyväksytyt toimintatavat määrittyvät. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 19–20.)

6.1 Maahanmuuttajamiehet uudessa kotimaassa

Lähtiessäni etsimään tutkimustietoa maahanmuuttajamiesten kotoutumisesta, jouduin huomaamaan, ettei aineistoa juurikaan ole. Maahanmuuttajanaisten - ja nuorten kotoutumisesta on tehty useita tutkimuksia (Martikainen & Tiilikainen 2007; Martikainen & Haikkola 2010; Harinen, Honkasalo, Souto & Suurpää 2009), mutta miehet ovat jääneet tutkimuksissa paitsioon. Maahanmuuttajanaيسille ja muille haavoittuvina pidetyille ryhmille järjestetään kotoutumista tukevaa toimintaa, mutta maahanmuuttajamiesten kotoutumista puolestaan on tutkittu vähän ja vain harvat maahanmuuttajatyötä tekevät tahot ovat valinneet kohderyhmäkseen nimenomaan miehet tai pojat. (Muhammed & Halme 2011, 8.) Kansainvälisessä muuttoliikkeen tutkimuksessa ja hallinnoinnissa sukupuolinäkökulma on joko ohitettu tai se on painottunut naisnäkökulmaan (Forsander 2007, 312).

Miehet kohtaavat uudessa maassa haasteita kielen oppimisessa, uudessa kulttuurisessa toimimisessa ja työllistymisessä. Varsinkin työllistymisen merkitys korostuu miesten kohdalla. Uuteen maahan muuttaminen voi muuttaa myös perheen sisäistä dynamiikkaa. Suomen Pakolaisavussa on järjestetty vertaisryhmiä maahanmuuttajille vuodesta 2001 ja vuodesta 2009 lähtien Turun seudulla on keskitytty erityisesti maahanmuuttajamiesten vertaisryhmätoiminnan kehittämiseen. Ryhmiä seuraamalla on havaittu maahanmuuttajamiesten hyötyvän ryhmistä; miehet keskustelevat ja etsivät ryhmistä konkreettisia ratkaisuja hankalissa elämäntilanteissaan, ryhmät ovat kannustaneet miehiä opiskelemaan tai etsimään työpaikkoja ja lisäksi muiden positiiviset kokemukset ovat osaltaan kannustaneet ryhmän muita jäseniä. (Muhammed & Halme 2011, 8.)

Maahanmuuttajamiesten sopeutumiseen uudessa kotimaassa vaikuttavat monet eri seikat. Uudessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa voivat vallita hyvin erilaiset käytännöt

ja tavat, kuin mihin maahanmuuttajamies on kotimaassaan tottunut. Joidenkin maahanmuuttajamiesten kohdalla haasteita luo miehen roolin muutos perheen sisällä. Hyvin monissa yhteiskunnissa miehille ja naisille on annettu omat roolinsa ja tehtävänsä perheen sisällä. Miesten pääasiallisen tehtävän on katsottu olevan huolehtia perheen toimeentulosta, turvallisuudesta ja suojelemisesta. Naisten tehtäviä ovat olleet kodista ja perheenjäsenistä huolehtiminen. (Saarenpää & Korpela 2011, 15.)

” (Men do) More muscular, manual work, women do the light works, nursing and cooking and hairdressing.” (Haastateltava C)

Haastatteluissa kävi ilmi, että sekä haastateltavat naiset että miehet näkivät miehen roolin olevan Suomessa erilainen, kuin kotimaissaan. Haastateltavista osalla oli lapsia, mutta myös lapsettomat haastateltavat osasivat kertoa havainnoistaan ja kokemuksistaan perheiden sisäisistä rooleista. Miesten rooli nähdään Suomessa hyvin erilaisena kuin vastaajien kotimaissa. Suomessa vallitseva tasa-arvo näyttäytyy molempia sukupuolia koskevana tekijänä, joka välillä oli hämmentänyt haastateltavia.

“It’s different. Because in Africa men are always men. And at home you know that this is men. In Finland women can also be men. Like in Africa you don’t see men changing baby clothes or...its women business. Men go to work and mostly women do homework’s. But here in Finland men can also take care of babies and home. It’s very different how men are in Africa and in Finland.” (Haastateltava B)

“Yeah, because here it’s upside down. Because here I found more women, like in active positions than male. Like my experience was all offices I go I see women. All the heads of apartments they are women and I found women always working here.” (Haastateltava C)

Monissa maissa vallitsee edelleen ajattelutapa, jonka mukaan miehen tehtävä on huolehtia perheestä ja käydä töissä. Muutto uuteen maahan tuo kuitenkin mukanaan muutoksia perinteisiin roolijakoihin, jotka osaltaan voivat vaikeuttaa maahanmuuttajamiesten sopeutumista. Haastattelemani miehet tuntuivat hyväksyvän vallitsevan tilanteen ja ajattelevan ”maassa maan tavalla”- tyylisesti.

“But here is Finland so you have to do things how they are here. But it doesn’t bother me, at all. But where I come from, you don’t do that.” Haastateltava B

Haastateltavat mainitsivat tilanteen olevan muuttumassa kotimaissaan, naiset ovat lähteneet kodin ulkopuolelle töihin ja miehet työskentelevät myös naisvaltaisilla aloilla.

“But nowadays things are changing in Africa too. Women go to work also. Before there aren’t work for women. Both can work.” (Haastateltava B)

So but now it’s shifting, men are going into the female jobs, we have more male nurses and catering and tourist industrial, more than women now. So, I think it’s because the unemployment situation also.” (Haastateltava C)

Myös oman arvomaailman yhteensovittaminen uuden kulttuurin kanssa voidaan kokea hankalaksi. Taloudellinen tilanne saattaa muuttua radikaalisti ja mies saattaa joutua aloittamaan uudessa maassa täysin alusta, usein uusi kotimaa ei tunnusta koulutusta tai työkokemusta, joka on hankittu vanhassa kotimaassa. Työttömyys saatetaan kokea häpeäksi ja epäonnistumiseksi. Työn tekeminen on monissa maissa kunnia asia, joka tuo arvostusta paitsi perheen edessä, myös yhteiskunnan silmissä. Uudessa yhteiskunnassa toimimaan oppiminen ja tapojen ja käytänteiden sisäistäminen vievät aikaa, lisäksi kielen oppiminen on keskeinen tekijä sopeutumisessa. (Saarenpää & Korpela 2011, 14- 17.)

“It’s quite challenging anyway. Because sometimes is ok, but sometimes you feel bit...I don’t know...you feel like it’s going too much.” (Haastateltava B)

Kasvatustieteen pro gradu - tutkielma maahanmuuttajien voimaantumisen jakaa maahanmuuttajien kokemukset viiteen pääluokkaan, joista keskeisimmäksi nousi kokemus täysivaltaisuudesta. Täysivaltaisuuden kokemukseen puolestaan vaikuttivat ihmisoikeudet ja perusturvallisuus, vapaus, kielitaito, tiedon tuoma varmuus, itsestä kertominen sekä oman historian ja kulttuurin arvostus. (Nissinen 2012, 64–65.) Oman historian ja kulttuurin arvostus kävi ilmi myös haastatteluissa.

“There are some things that I keep myself. But I have to respect laws here and everything...but something I keep to myself.” (Haastateltava B)

6.2 Miesten näkökulma Glorian toimintaan

Molemmat haastatelluista miehistä sanoivat, ettei Glorian naisvaltaisuus häiritse heitä eivätkä he lähtisi muuttamaan toimivaa järjestelmää. Haastatelluista kolme totesi

kuitenkin kysyttäessä, että jos olisi mahdollista saada Gloriaan yksi työntekijä lisää, voisi työntekijä hyvin olla mies. Yksi haastatelluista naisista sanoi, ettei välttämättä tulisi Gloriaan ollenkaan, jos kaikki työntekijät olisivat miehiä. Hän totesi kuitenkin, että yksi miestyöntekijä lisää ei vaikuttaisi siihen kävisikö hän Gloriassa. Yhden haastateltavan mielestä sukupuolten väliset erot olisi hyvä pitää esillä.

“I think it would bring a change but I think it would be a positive change. Because it’s always good to have, even for the children, to have these interaction with male, with both gender not only one.” (Haastateltava D)

Saarenpään & Korpelan mukaan Suomi on maa, jossa sosiaalinen status ja arvostus määräytyvät pitkälti ammatin kautta (2011, 20). Koska maahanmuuttajamiehet eivät yleensä pääse heti mukaan työelämään, on tärkeää, että heillä on elämässään, jokin viiteryhmä, jossa hän kokee olevansa arvostettu ja jossa hänen mielipiteensä on yhtä arvokas, kuin muidenkin. Tällaisena ryhmänä voi toimina työllistymistä tai koulutusta käsittelevä ryhmä tai vertaisryhmä, harrastus- ja kieliryhmä, tukihenkilötoiminta tai poika- ja miestyö. (Saarenpää & Korpela 2011, 20; Muhammed & Halme 2011, 9.)

Haastatteluissa esille nousi Glorian kielipaja, ryhmänä jonka kautta oli helppo tutustua samassa tilanteessa oleviin miehiin ja ystäväyhteyksiin.

“It had helped me. I have found new friends...that I didn’t know before Gloria and we became friends.” (Haastateltava B)

Yksi haastatelluista miehistä mainitsi toivovansa kielipajan tyyppistä toimintaa useammille päville. Glorian toimintaan tutustuvalla voi ollakin hämmäntävää ja epäselvää, miksi toisena päivänä kielipaja on kaikille avoin ja toisena päivänä ainoastaan naisille. Jos kävijälle jää epäselväksi, miksi näin toimitaan, voi hänelle muodostua ennakkoluuloja ja vääränlaisia käsityksiä siitä, millaista Glorian toiminnan on tarkoitus olla.

7 POHDINTA JA KEHITTÄMISAJATUKSET

7.1 Sukupuolisensitiivisyyden huomioiminen Glorian toiminnassa

Molemmat haastatteleman miehet kokivat, että he voisivat olla mukana toteuttamassa toimintaa Gloriassa. Toinen miehistä sanoi, että hän voisi kertoa ja opettaa omasta kulttuuristaan sekä opettaa lapsille pelejä, rummutusta, laulamista ja tanssimista. Myös toinen haastatteleman mies nosti liikunnan ja eritoten jalkapallon esimerkiksi toiminnasta, jossa hän olisi mielellään mukana. Toinen miehistä totesi vapaaehtoisena toimimisen olevan kiinni kielen osaamisesta, koska kaikki eivät puhu englantia eikä hän itse osannut vielä suomea. Tässä näkisin toimivana vaihtoehtona suomalaisen vapaaehtoisen mukana olon, jolloin suomalainen voisi toimia tulkkina ja yhteys-henkilönä hoitaen käytännön asioista, kuten tilojen varaamisen ja ryhmästä tiedottamisen. Ohjaajaparimallin etuina on esimerkiksi, että suomalaisen ohjaajan myötä ryhmään osallistuva maahanmuuttaja saa yhteyden suomalaiseen elämäntapaan. Maahanmuuttajaohjaaja puolestaan tuntee ryhmän kulttuurin ja kielen. Parityömalli on todettu hedelmälliseksi työmuodoksi, jonka avulla ennakkoluuloja ja kulttuurisia väärinkäsityksiä on voitu purkaa tehokkaasti. (Muhammad 2011, 26; Kerkkänen & Kaski 2011,39.)

Haastatteleman miehet olivat olleet Suomessa vasta melko lyhyen ajan, joten työttömyyden aiheuttamat ongelmat heidän sosiaalisissa suhteissaan olivat vähäiset. Gloria voisi kuitenkin tarjota ennaltaehkäisevää tukitoimintaa Suomeen saapuville miehille. Suomen Pakolaisapu on kouluttanut maahanmuuttajia ohjaajiksi vertaisryhmiin vuodesta 2003 lähtien ja vertaisryhmäohjaajan näkemyksen mukaan osallistuminen ryhmään edesauttaa maahanmuuttajamiehiä luomaan uusia sosiaalisia verkostoja sekä aktivoi yksilöä synnyttäen motivaation omaan elämäänsä vaikuttamiseksi uudessa kotimaassaan. (Mt., 2011, 27–28.)

Parhaat vertaisryhmät syntyvät ryhmäläisten omista tarpeista, maahanmuuttajataustainen ohjaaja tuntee hyvin yhteisönsä ja tiedostaa millaiselle ryhmälle voisi olla eniten tarvetta. Kohderyhmää tai ryhmän tavoitetta ei tule asettaa ulkoapäin vaan ryhmän tarvetta kartoittaessa on syytä pohtia esimerkiksi ajankohtaisia ilmiöitä tai ongelmia, joita vertaisryhmässä voisi purkaa. (Mt., 2011, 28.)

Glorian kohdalla vertaisryhmä voisi olla aluksi liikuntapainotteinen kaikille maahanmuuttajamiehille avoin ryhmä, josta olisi vastuussa suomalainen ja maahanmuuttaja mies. Toiminnan vakiintuessa voisi ryhmässä mukana olevilta maahanmuuttajamiehiltä alkaa tiedustella, olisiko heistä joku kiinnostunut toimimaan itse ryhmän vetäjänä tai halukas käynnistämään uuden ryhmän esimerkiksi jo mainitut lapsille suunnatut liikunta-, musiikki- ja peliryhmät. On aiheellista myös pohtia, kuinka todennukainen on vaikutelma siitä, että miehet lähtevät mukaan ainoastaan toiminnalliseen ryhmään. Helpposyntyisten toimintaryhmien vaarana on asettaa rima alhaalle, jolloin ryhmän alkuun saaminen on helppoa, mutta toiminnan jatkuessa unohtaa nostaa rima. Tässä tilanteessa ryhmälle asetetut tavoitteet todennäköisesti eivät toteudu. (Kerkkänen & Kaski 2011, 41).

Gloria voisi harkita opiskelijoiden hyödyntämistä miestyön aloittamisessa. HUMAKin opiskelijoiden projektiopinnot ovat laajuudeltaan 20 op, joka mahdollistaisi opiskelijoiden pitkäaikaisen sitoutumisen työhön. Näin varmistettaisiin ohjaajan mukana olo ryhmän aloitusvaiheesta aina toiminnan vakiintumiseen asti. Opiskelijoiden mukana työskentelyyn tulisi innovatiivisia ideoita ja oivalluksia siitä, kuinka ryhmätoimintaa voisi kehittää. Yhteisöpedagogiopiskelijoilla on myös vankka teoreettinen pohja esimerkiksi sosiaalisen vahvistamisen käytänteistä, yhteisöistä ja yhteisötyöstä sekä kyky verkostoitua ja toimia moniammatillisen työyhteisön jäsenenä. (Mt., 2011, 39).

7.2 Pohdinta

Haastattelujen perusteella voi todeta Glorian kävijöiden yhteisöllisyyden tunnetta suurimmin vahvistaviksi tekijöiksi työntekijöiden ja vapaaehtoisten välittömän ja avoimen asenteen sekä itse tilan, jonka toteutuksessa on onnistuttu ilmeisen hyvin. Glorian toiminta tarjoaa kävijöille mahdollisuuden kokea osallisuuden tunteita ja parhaimmillaan toiminta voi olla kävijää voimauttavaa. Kävijät kokivat osallisuuden eri tasoja aina yleisistä arkipäivän asioista syvällisempiin ja henkilökohtaisempiin tasoihin saakka.

Gloriassa käyvät maahanmuuttajamiehet ovat tyytyväisiä Glorian toimintaan ja he ovat kokeneet olleensa yhtä tervetulleita ja toivottuja vieraita kuin naisetkin. Miehet

kaipaisivat kuitenkin Gloriaan enemmän organisoitua toimintaa, joka voisi mahdollisesti olla ainoastaan miehille suunnattu liikunta- tai harrasteryhmä.

Maahanmuuttajien kokemus osallisuudestaan Gloriassa pohjautuu pitkälti omana itsenään hyväksytyksi tulemisen tunteeseen. Gloriassa on onnistuttu välittämään kävijälle tunne siitä, että juuri hän on merkityksellinen ja arvokas. Glorian työntekijät tekevät työtä omina persooninaan ja juuri se on yksi merkittävä tekijä kodikkaan ja lämpimän ilmapiirin luojana. Taito kohdata ihminen, kuunnella, kysyä ja keskustella välittävät kotoisan tunteen, jota vieraassa maassa ja kulttuurissa oleva ihminen kaipaa. Gloriassa tämä välittävä ja ystävällinen ilmapiiri laajenee tarttuen vapaaehtoisiin ja satunnaisiin kävijöihinkin. Gloria koetaan myös paikkana, jonne voi paeta sulkeutunutta ja hiljaista yhteiskuntaa, jossa ujut suomalaiset muuttuvat puheliaksi ja avoimiksi.

“I can just come ...yeah, that always when I come I’m treated like I’m welcome there. And that made me feel okay, it’s a place where people like me to come and are happy to see me. And that makes you want to go.” (Haastateltava D)

Työ antaa ammattialalle ja varsinkin työn tilaajalle uutta ja arvokasta tietoa asiakkaitaan sekä omasta toiminnastaan. Tilaajan on mahdollista kehittää toimintaansa opinäytetyössä esitettyjen kehittämissuositusten ja ideoiden pohjalta ja näin palvella kävijöitään jatkossa entistä paremmin.

Työn merkitys itselleni tulevana yhteisöpedagogina on merkittävä. Tutustuin opinäytetyötä kirjoittaessa maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin liittyvään kirjallisuuteen sekä kotoutumista käsittelevään lakiin. Taustaselvitystyön kautta sain itselleni vankan perustiedon kotouttamislaista sekä kotoutumiseen liittyvistä viranomaistahoista, samoin kotouttamistyöstä itsestään.

LÄHTEET

Anttonen, Erja 2006. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä.

Viitattu 20.10.2012.

<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewArticle/1063/897>

Alasuutari, Pertti 2001. Laadullinen tutkimus. 3. Uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Alitolppa- Niitamo, Anne 2010. Perheen akkulturaatio ja sukupolvien väliset suhteet. Teoksessa Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola (toim.) Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 45- 65. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 106.

Forsander, Annika 2008. Kotoutuminen sukupuolittuneille työmarkkinoille? Maahanmuuttajien työmarkkina asema yli vuosikymmen Suomeen muuton jälkeen. Teoksessa Tuomas Martikainen & Marja Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. 2. Muuttumaton painos. Helsinki: Väestöliitto, 312- 334. Väestötutkimuslaitos. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007.

Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. 2. painos. Vantaa: Kansanvalistusseura.

Harju, Aaro 2004. Osallisuus. Artikkelit. Viitattu 26.9.2012.

http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/osallisuus

Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen & Veijola. 2005. Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus.

Herranen, Jatta & Mäntysalo- Lamppu, Sinikka 2011. Suomen Lasten Parlamentti osallisuuden mahdollistajana. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) So-

siaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 30- 58. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 2011.

Kansalaistoiminnan keskus Matara 2012. Viitattu 12.10.2012.

<http://www.matara.fi/>

Keinänen, Taina & Mäkeläinen, Kati 2009. Aktiivinen kansalaisuus kotoutumisen edellytyksenä. Teoksessa Päivi Harinen, Veronika Honkasalo, Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 183- 204. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 91.

Kerkkänen, Heikki & Kaski, Antti 2011. Mieskotoutumista. Kokemuksia maahanmuuttaja- ja syntysuomalaismiesten yhteistoiminnasta. Teoksessa Maiju Korpela & Kati Pietarinen (toim.) Veljiä vertaisia. Työkaluja maahanmuuttajamiesten ryhmätoimintaan. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry, 36- 49.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry 2012. Viitattu 20.19.2012.

<http://www.kyt.fi/portal/>

Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Julkaisu. Viitattu 15.10.2012.

http://www.kssotu.fi/versova/media/Vapehttoim_KEHITTY.pdf

Laki kotoutumisen edistämisestä. Viitattu 22.10.2012, 25.10.2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386/>

Latomaa, Timo 2009. Ymmärtävä psykologia: Psykologia rekonstruktivisena tieteenä. Teoksessa Juha Perttula & Timo Latomaa (toim.) Kokemuksen tutkimus. Merkitystulkinta- ymmärtäminen. 3.painos. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 17- 88.

Liebkind, Karmela 2000. Kun kulttuurit kohtaavat. Teoksessa Karmela Liebkind (toim.) Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudemus, 13- 27.

Martikainen, Tuomas & Haikkola, Lotta 2010. Johdanto. Sukupolvet maahanmuuttotutkimuksessa. Teoksessa Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola (toim.) Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9- 44. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 106.

Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja 2008. Maahanmuuttajanaiset. Käsitteet, tutkimus ja haasteet. Teoksessa Tuomas Martikainen & Marja Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy, 15–37. Väestöntutkimuslaitos. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007.

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 13- 29. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 2011.

Monikulttuurikeskus Gloria 2012. Viitattu 2.9.2012,15.9.2012.

<http://www.monikulttuurikeskus-gloria.fi/portal/index.php/fi/>

Muhammed, Dlovan 2011. Miehet kasvokkain. Toimivia käytäntöjä maahanmuuttajamiesten vertaisryhmätoimintaan. Teoksessa Maiju Korpela & Kati Pietarinen (toim.) Veljiä vertaisia. Työkaluja maahanmuuttajamiesten ryhmätoimintaan. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry, 24- 35.

Muhammed, Dlovan & Halme, Elina 2011. Alkusanat. Teoksessa Maiju Korpela & Kati Pietarinen (toim.) Veljiä vertaisia. Työkaluja maahanmuuttajamiesten ryhmätoimintaan. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry, 8- 9.

Nissinen, Elina 2012. Kohti täysivaltaisuutta. Voimaantuminen maahanmuuttajien tarinoissa. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu tutkielma.

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13- 38.

Paremmiin Yhdessä ry. Viitattu 15.9.2012. <http://paremminyhdessa.org/index.php/fi/>

Perttula, Juha 2008. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa Juha Perttula & Timo Latomaa (toim.) Kokemuksen tutkimus. Merkitys- tulkinta- ymmärtäminen. 3.painos. Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus, 115- 162.

Pyykkönen, Miikka 2007. Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Yhteiskuntatieteen laitos. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 22.10.2012

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13323/9789513928728.pdf?sequence=1>

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Saarenpää, Teemu & Korpela, Maiju 2011. Työtä ja toivoa. Maahanmuuttajamiesten haasteita ja tarpeita. Teoksessa Maiju Korpela & Kati Pietarinen (toim.) Veljiä vertaisia. Työkaluja maahanmuuttajamiesten ryhmätoimintaan. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry, 12- 23.

Siitonen, Juha 2007. Voimaantumisen viitekehys. Seminaarimateriaali. Viitattu 22.10.2012. <http://www.tyhjoverkosto.fi/materiaalit/seminaarit/siitonen.pdf>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2006. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 1-4. PAINOS. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Zonta International. Viitattu 15.9.2012. <http://www.zonta.fi/>

LIITTEET

- 1) Haastattelurunko suomeksi.
- 2) Haastattelurunko englanniksi.

LIITE 1 HAASTATTELURUNKO SUOMEKSI

TAUSTATIEDOT

1. Nimi
2. Ikä
3. Mistä maasta olet tullut Suomeen?
4. Oliko sinulla joku syy, miksi tulit Suomeen?
5. Kuinka kauan olet asunut Suomessa? Entä Jyväskylässä?
6. Ketä sinun perheeseen kuuluu?

GLORIAN TOIMINTAAN TUTUSTUMINEN JA EROT UUDEN JA VANHAN GLORIAN VÄLILLÄ

7. Mistä tai keneltä sait ensimmäisen kerran tiedon Gloriasta?
8. Kenen kanssa tulit ensimmäistä kertaa Gloriaan? Tulitko opiskeluryhmän kanssa? (esim. Palapeli, ABC-kurssit TE- toimiston kautta).
9. Tulitko nopeasti uudestaan käymään Gloriassa ensimmäisen kerran jälkeen?
10. Onko sinun mielestä Gloriaan helppoa tulla? Löysitkö ensimmäisen kerran helposti tien Gloriaan?
11. Kävitkö vanhassa Gloriassa Kauppakadulla? Onko sinusta helpompaa löytää uuteen vai vanhaan Gloriaan?
12. Onko uuden ja vanhan Glorian välillä eroja? Millaisia eroja?
13. Oliko joku asia paremmin vanhassa Gloriassa?
14. Onko joku asia paremmin uudessa Gloriassa?
15. Olitko mukana Glorian Kesäpäivässä? Mikä kesäpäivässä oli hyvää? Mikä kesäpäivässä oli huonoa?
16. Minkä asian voisi tehdä kesäpäivässä paremmin ensi kerralla?
17. Miltä Glorian toiminta sinusta tuntuu? Onko Glorian toiminnasta ollut sinulle apua?
  - Oletko löytänyt uusia ystäviä?
  - Oletko Glorian kautta saanut sisältöä päiviisi? Oletko oppinut suomen kieltä?
  - Oletko oppinut jotain muuta?

18. Näkyykö Gloriassa uskonto? Kristinusko tai joku muu uskonto? Miten uskonto näkyy?

19. Näkyykö Gloriassa äitiys? Miten äitiys näkyy?

1. TEEMA: GLORIAN KÄVIJÖIDEN OSALLISUUS

20. Tiedätkö sinä jonkun, joka on järjestänyt Gloriassa toimintaa?

21. Onko sinulla joku taito/ osaaminen jota voisit esitellä muille?

22. Voisitko itse olla **mukana** järjestämässä jotain toimintaa Gloriaan? Haluaisitko itse järjestää jotain toimintaa Gloriaan?

23. Mitä se toiminta voisi olla?

24. Kiinnostaako sinua politiikka?

25. Haluaisitko äänestää suomen valeissa?

26. Haluaisitko saada lisää tietoa politiikasta? Miten?

2. TEEMA: MIESNÄKÖKULMA

27. Oletko tuntenut itsesi tervetulleeksi Gloriaan? Mikä tai mitkä asiat ovat saaneet sinut tuntemaan olosi tervetulleeksi tai ei- tervetulleeksi?

- Onko sinun helppoa tulla Gloriaan?
- Tuntuuko sinusta että Glorian kävijöistä suurin osa on naisia?
- Haittaako naisten enemmistö?
- Haluaisitko, että Gloriassa olisi miestyöntekijä?
- Miltä sinusta tuntuu käydä Gloriassa?

28. Jos sinulla olisi lapsia, antaisitko tyttäresi käydä Gloriassa?

29. Antaisitko vaimosi käydä Gloriassa?

30. Onko miehen rooli erilainen suomessa?

3 TEEMA: IHMISKÄSITYS

31. Millainen on hyvä kasvatus lapselle?

32. Onko parempi opettaa lasta niin, että hän saa kysyä ja kyseenalaistaa vanhemman? (ohjaava kasvatus).

33. Millainen on hyvä ihminen? Kuinka hyvä ihminen käyttäytyy?

34. Onko sinulla uskonnollinen katsamus elämästä?

LIITE 2 THEME INTERVIEW FRAME IN ENGLISH

BACKGROUND INFORMATION

1. Name
2. Age
3. Which country did you come to Finland?
4. Did you have some reason, why you come to Finland?
5. How long time have you lived in Finland? And how long time have you lived in Jyväskylä?
6. What is your family like?

GETTING FAMILIAR WITH GLORIA AND THE DIFFERENCES BETWEEN OLD AND NEW GLORIA

7. Where or from whom did you get first time information about Gloria?
8. With who did you first time come to Gloria?
9. Did you come soon again to Gloria after your first visit?
10. Do you think that Gloria is easy to place to come? Did you found Gloria easily on first time?
11. Did you ever visit the old Gloria? Do you think that it's easier to find old or new Gloria?
12. Is there differences between old and the new Gloria? What kind of differences?
13. Was something better in old Gloria?
14. Is something better in new Gloria?
15. Were you with Gloria's summer day? What was good in summer day? What was bad in summer day?
16. What thing we could do better next time on summer day?
17. Do you think that Gloria's action had helped you?
  - Have you found new friends trough Gloria?
  - Has Gloria offer you contents in your days? Something to do instead of being at home?
  - Have you learned Finnish language?
  - Have you learned something else? What have you learned?

18. How do you feel about action at Gloria? What you think about Gloria's work/action?
19. Is religion shown at Gloria? Christianity, Islam, or some other religion? How is religion shown?
20. Is maternity shown at Gloria? How maternity is shown?

THEME ONE: GLORIA'S VISITORS INCLUSION

21. Do you know somebody who has organizes activity at Gloria?
22. Do you have some skill or knowledge that you could teach to others? Music, sports, cooking, arts.
23. Could you be with, planning and organizing activity at Gloria? Would you like to organize activity yourself to Gloria?
24. What that activity could be?
25. Are you interested on politics?
26. Would you like to give a vote on elections in Finland?
27. Would you like to have more information about politics?

THEME TWO: MALE PERSPECTIVE

28. Have you felt yourself welcomed at Gloria?
  - Which or what things have made you feel yourself welcome or not-welcome at Gloria?
  - Is it easy to you to come to Gloria?
  - Do you feel that most of visitors at Gloria are women?
  - Does that bother you that most of Gloria's visitors are women?
  - What do you feel about the workers? Would you want to have one or two male workers at Gloria?
  - How do you feel when you come to Gloria?
29. Do you have children? If you had a daughter, would you let her to come to Gloria?

30. Would you allowed your wife/girlfriend come to Gloria?

31. Do you think that male role is different in Finland?

THEME THREE: HUMAN PERCEPTION

32. Which is your view of good upbringing for child?

33. What kind of thing does good people? How good person behaves?

34. Do you have religious view of life?

- How does religiousness shows on your life?